

Nr 214.

Av herr **Lindhagen**, om granskning av kraven på ett Nordens försvarsförbund.

En andra nordisk huvudfråga reses i kraven på de enskilda ländernas rustningar och sammanslagning i ett Nordens försvarsförbund. Här gäller det eventuellt samförstånd »i nöd», så det förslår.

Finland och de tre ost-baltiska staterna önska sedan gammalt ett försvarsförbund.

Sverige ville ej förr veta av det. Utrikesminister Hederstierna, som propagerat därför i ett tal, fick avgå under trycket av en enhällig svensk folkmening. Vid sekelskiftet levde vi under efterkänningarna av gamla lantmanpartiets antimilitarism. Denna fullföljdes av socialdemokraterna, särskilt dess ungdomsförbund, samt av frireligiösa och nykterhetsvänliga organisationer bland liberalerna. Det var tiden för knappen med de avbrutna geväret i knapphållet samt parollen: »Icke en man, icke ett öre åt militarismen.» Avrustningen var dock icke slutmålet. Huvudvikten har oavlatligt lagts vid den konstruktiva freden, arbetet för *en renhårig internationell rättsordnings tillkomst*. Det var då liksom ännu mera nu den förnämligaste utvägen till den allmänna avrustningen.

Man behöver ju icke vara en niding, om nu och i all synnerhet nu framställs en undran, om vad som vore tryggast och bäst för Norden och världen — en nordisk upprustning eller en nordisk avrustning. Risker sväva ju över de flesta föresvävanden och kunna inträffa även i båda dessa fall. Men vilka äro i dem sannolikast och störst? Tankefriheten är väl ännu inte fullt avskaffad också i Norden.

Det har aldrig från något håll varken under världskriget eller efteråt ifrågasatts att hota Nordens gamla »självständighet». Även en nordisk avrustning bleve i sin mån ett icke alldeles föraktligt försvar genom att sprida helg över Nordens fred. Norden bleve ock friskriven från blodsutgjutelser, materiell förintelse samt en segrars »væ victis», ve de i vapenstrid besegrade. Detta sista är särskilt förtjänt av eftertanke. Slutligen är ett militärt försvar och i synnerhet ett forcerat sådant jämte förtvivlat bostadsbyggande med bomb-säkra valv i själva verket tillika en inbjudning till anfall samt ett äventyr för tvång till krigsallianser med privata stormaktsintressen.

Det är förmodligen sådana synpunkter som föranlett, att majoritetsstyret i Danmark och Norge fortfarande ställt sig väsentligen avvisande mot en nordisk upprustning och dess fulländning i ett Nordens försvarsförbund. Men nu börjar även där rustningshypnosen sticka upp sina huvuden med uppgivande av all annan eftertanke och framför allt omtanken om det viktigaste av allt: den internationella rättsordningens tillblivelse.

Den obestriddiga fördelen med ett nordiskt försvarsförbund, stött på allmän nordisk upprustning, är att det kommer att utgöra en mäktigare varning mot

anfall trots sina lockelser på samma gång till uppgivande av samvetsbetänkligheter mot aggressioner. Men frågan är om varje land ens därigenom erhåller någon värdefull hjälp mot stormakters flottors och bombplans våldsamma övermakt. Splittringen i den nordiska terrängen genom inskjutande hav försvårar, ja omöjliggör kanske en samling av Nordens stridskrafter till försvar. Och ett motanfall in på fientligt område, som ju anses vara nyckeln till seger, blir av samma skäl ännu mer en utopi. Så nog är det åtskilligt här att tänka på, som icke nu i den första upprusningen till upprustning blir föremål för någon eftertanke.

Det är väl icke heller en obetingat lycklig tanke att häruppe i förväg utmana ödet. Gå stormakterna såsom vilddjur löst mot förintelsen genom en bombplanens och kanonernas syndafloed och hotar uppenbart böljegången även Norden, då sammansluter sig Norden av självbevarelsedrift och forcerar sin vapentillverkning, såsom skedde vid uppslutningen i vissa länder under världskriget för att ej tala om andra förebilder i historien.

Går det däremot nu hän mot bildandet av ett nordiskt försvarsförbund, innan de europeiska stormaktskrigen utbrutit, vilket synes dröja och kanske aldrig blir av tack vare våldsamt fruktan för följderna, så bör man också göra det med fast förvissning, att vi skola hjälpa varandra även *i nöd* och detta osvikligt. Vi måste vara beredda att kämpa mot Tyskland vid Sönderjylland och Memel, mot Sovjet-Ryssland vid Systerbäck och de ostbaltiska staternas hela ostgräns, mot tyska och ryska flottors angrepp mot Åland, mot engelska och tyska flottor med landstigningar på hela den norska kusten. Kan man vara förvissad om en sådan offervillighet i nödens stund? Icke ens Sverige var berett 1864. Men det nordiska försvarsförbundet förpliktar. Det gäller då, som norske statsministern yttrade 1905, att »hålla käft» och bara slåss i blod och tårar hopplöst och blint för livet som dårar.

Ja, i sanning, ett avrustat fredens vikingatåg med sanningens makt ut över den militariserade världen för den uteblivna internationella rättsordningen är nog, såsom i motionen nr 213 påkallats, först och sist Nordens sannskyldiga värn och ära, som icke bör få säljas för grynvällingar och blinda tilltag.

Då det väl måste anses vara av synnerlig vikt, att svenska riksdagen redan nu, medan tid är, sättes i tillfälle att taga ställning i den våldsamt uppblossade frågan om ett nordiskt försvarsförbund *helt eller delvis*, får jag hemställa,

att riksdagen ville uttala sig för och hos Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen finner övervägande skäl tala mot ingåendet av ett formligt nordiskt försvarsförbund — stött på upprustning med dess ökande av krigsfaran i världen och för Norden själv.

Om remiss till utrikesutskottet anhålles.

Stockholm den 23 januari 1938.

Carl Lindhagen.